

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเทพารักษ์
อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ
Participatory Governance : A Case Study of Theparak Subdistrict Municipality,
Mueang Samut Prakan District, Samut Prakan Province

ศักดิ์ชาย วัจนระหา**
Sukchai Wungraha
6414832023@rumail.ru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด และนำผลการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม โดยใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิจัยสนาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ ประกอบไปด้วย 1) ผู้บริหารเทศบาล 2) ข้าราชการ และ 3) ประชาชนเป็นภาคีหุ้นส่วนกับภาครัฐ 2) ปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคและข้อจำกัด ประกอบไปด้วย ปัญหาที่ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม การติดต่อสื่อสาร การที่ประชาชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการกระบวนกรจัดทำแผน โดยมีอุปสรรคที่ภาคประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความเป็นพลเมือง และยังมีข้อจำกัดด้านการเดินทาง และงบประมาณ ในส่วนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ประกอบไปด้วย การส่งเสริม ให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจในทุกมิติ ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจกระบวนกรจัดทำแผน ส่งเสริม ให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ 3) ข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมประกอบไปด้วย เทศบาลควรดำเนินการส่งเสริม ให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องเป็นประจำ ควรมีการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทาง ส่งเสริมภาคประชาชนให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง สร้างการรับรู้ที่เข้าใจในข้อเท็จจริง และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในกระบวนการต่างๆ

คำสำคัญ : การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ; การมีส่วนร่วมของประชาชน ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Keywords : Participatory Governance ; Public Participation ; Local Government Organization

*บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระเรื่อง การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

**นักศึกษาลูกสุตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกโลกาภิวัตน์ (Globalization) ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม สังคม พลเมือง การเคลื่อนย้ายของพลเมืองโลกได้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตจากเดิมไปสู่โลกที่ไร้พรมแดน เชื่อมโยงเข้าด้วยกัน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในมิติต่างๆ การมีสิทธิตามสิทธิขั้นพื้นฐานตามหลักสากล ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐในการกำหนดนโยบาย การกระทำกิจกรรมต่างๆของรัฐ การแข่งขันในด้านต่างๆทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ต่างมีความเข้มข้นมากขึ้น โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐในด้านการให้บริการ การบริหารการจัดการ เพื่อให้เป็นไปโดยโปร่งใส สุจริต และมีคุณธรรม จริยธรรม ตรวจสอบได้ มีความคุ้มค่าและการให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในกระบวนการต่างๆ หรือการมีผลประโยชน์สาธารณะร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560) ได้อธิบายว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) เป็นการจัดการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งจะนำไปสู่ระบบราชการที่มีคุณลักษณะสำคัญตามหลักธรรมาภิบาล คือเป็นระบบราชการที่มีความสุจริต โปร่งใส เปิดเผยข้อมูล เที่ยงธรรมและมีการบริหารงานที่เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลางและมุ่งประโยชน์สุขของประชาชนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) หมายถึง การบริหารราชการที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงานและการประเมินผลโดยมีการจัดระบบงานหรือวิธีการทำงาน การจัดโครงสร้างและการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน (Public Participation) หมายถึง กระบวนการที่ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องมีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการหรือขั้นตอนต่างๆ ของการบริหารตั้งแต่การรับรู้ข้อมูลการปฏิบัติงานการร่วมแสดงทัศนคติความคิดเห็น การร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นการร่วมคิดแนวทางการแก้ไขปัญหา การร่วมในกระบวนการตัดสินใจการร่วมในการดำเนินการและการร่วมติดตามประเมินผลรวมทั้งการร่วมรับผลประโยชน์

ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช (2560) หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 65 กำหนดว่า รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

นอกจากนั้นแล้ว ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580 (2561) เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2561 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566 - 2570 (2565) มิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (2534) มาตรา ๓/๑ กำหนดว่า การบริหารราชการตามพระราชบัญญัติต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน รวมถึงพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 กำหนดให้ส่วนราชการต่างๆ ยึดถือเป็นหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการ ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2564 - 2565 (2564) ยุทธศาสตร์ที่ 2 การปรับบทบาท ภารกิจ โครงสร้างหน่วยงานภาครัฐให้ทันสมัย ยืดหยุ่น รองรับการเปลี่ยนแปลง แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560 - 2564 (2560) กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาในประเด็นการวางรากฐานการพัฒนาองค์กรอย่างสมดุล โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการองค์กร โดยยึดหลักธรรมาภิบาล และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2562) เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2562 มีความสำคัญตอนหนึ่งว่า “...ภาครัฐมีขนาดเล็กลง เหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ (๑) ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม (๒) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

และ (๓) ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชน และตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล...” แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลเทพารักษ์ (พ.ศ. 2566 – 2570) (2564) กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการองค์กร บ้านเมืองและสังคมที่ดี โดยมีเป้าประสงค์ชุมชนมีความเข้มแข็งและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา และ กำหนดกลยุทธ์ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นข้าราชการในสังกัดเทศบาลตำบลเทพารักษ์ มีความสนใจที่จะศึกษาว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

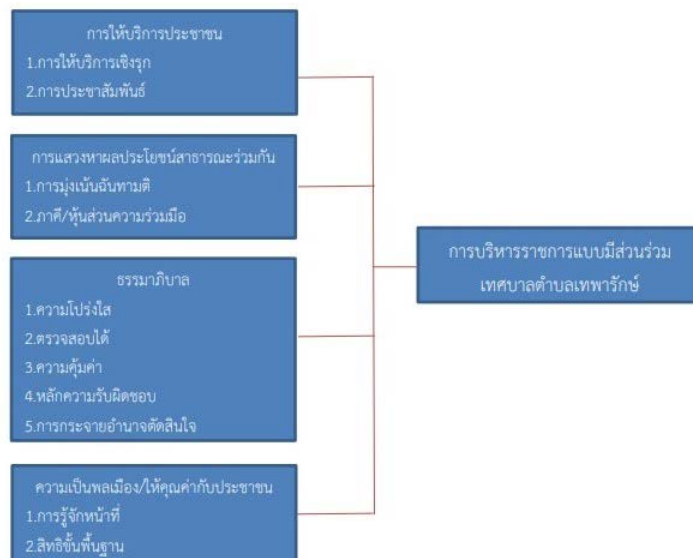
1. เพื่อศึกษาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์
3. เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์
2. ทราบถึงปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์
3. ทราบถึงผลการศึกษาที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) โดยสังเคราะห์จากแนวคิดทฤษฎีของ Bovaird and Loeffles (2012 อ้างถึงใน รัฐศิริรินทร์ วังงานนท์ , 2566, หน้า 16) ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้นำเสนอวิธีการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการ วารสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รายงานการประชุม คู่มือการปฏิบัติงาน ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง เอกสารทางวิชาการ ซึ่งเป็นเอกสารเกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม

2. การวิจัยสนาม (Field Research) เป็นการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือแบบเป็นทางการ (Structured interview or formal interview)

ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยครั้งนี้ มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร (Population) ได้แก่ บุคลากรในสังกัดเทศบาลตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เป็นกลุ่มโดยการวิจัยครั้งนี้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้บริหารเทศบาล หัวหน้าส่วนราชการ พนักงานเทศบาล ลูกจ้างประจำ และพนักงานจ้าง ของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ จำนวน 10 คน ที่เป็นระดับผู้บริหาร/อำนวยการ และระดับปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ดังนี้

2.1 นายกเทศมนตรี ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการควบคุม การบริหารงานในหน่วยงานและการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของหน่วยงาน

2.2 รองนายกเทศมนตรี รับผิดชอบเกี่ยวกับการกิจ สำนัก/กอง ที่นายกเทศมนตรีมอบหมายให้กำกับ ดูแล หรือมอบอำนาจให้กำกับ ดูแล

2.3 ปลัดเทศบาล เป็นผู้บังคับสูงสุดของข้าราชการฝ่ายประจำ ควบคุม ดูแลรับผิดชอบการบริหารงานของเทศบาลรองจากนายกเทศมนตรี และขับเคลื่อนการบริหารราชการในทุกรูปแบบ

2.4 รองปลัดเทศบาล รับผิดชอบภารกิจงานตามที่ปลัดเทศบาลมอบหมายให้กำกับ ดูแล กลั่นกรองงานก่อนเสนอไปปลัดเทศบาล

2.5 หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาลหรือผู้อำนวยการกอง เป็นผู้บังคับบัญชาบุคลากรภายในสำนัก/กอง มีบทบาทสำคัญในระดับ สำนัก/กอง ก่อนเสนอไปรองปลัดเทศบาล

2.6 หัวหน้าฝ่าย เป็นหัวหน้างาน ควบคุม ดูแลงานในฝ่ายที่ตนรับผิดชอบ กลั่นกรองงานก่อนเสนอไปหัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล/ผู้อำนวยการกอง

2.7 พนักงานเทศบาลหรือข้าราชการ ระดับปฏิบัติการ/ชำนาญการ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในระดับปฏิบัติการ ในการตั้งเรื่อง/เสนอเรื่องต่างๆ ก่อนเสนอไประดับหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน

2.8 พนักงานเทศบาลหรือข้าราชการ ระดับปฏิบัติงาน/ชำนาญงาน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานในระดับปฏิบัติงาน ในการตั้งเรื่อง/เสนอเรื่องต่างๆ รองจากระดับปฏิบัติการ ก่อนเสนอไประดับหัวหน้าฝ่าย/หัวหน้างาน

2.9 ลูกจ้างประจำ ซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลืองานข้าราชการในสำนัก/กอง ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.10 พนักงานจ้าง ซึ่งเป็นผู้ช่วยเหลืองานข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ ในสำนัก/กองตามที่ได้รับมอบหมาย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) ลักษณะของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดแน่นอนตายตัวจะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้คำถามแบบเดียวกัน สุภางค์ จันทวานิช, 2551 (อ้างถึงใน วิโรจน์ ก่อสกุล, 2565, หน้า 51) และการสัมภาษณ์จะทำการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลก่อนการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ศึกษาได้กำหนดวันนัดหมายวันสัมภาษณ์โดยแจ้งให้ผู้สัมภาษณ์ทราบก่อนล่วงหน้าในการสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะทำการจดบันทึกและบันทึกเสียง โดยก่อนสัมภาษณ์จะขออนุญาตผู้ถูกสัมภาษณ์ในการจดบันทึกการสนทนาก่อนทุกครั้ง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1.การวิจัยเอกสาร (Documentary research) เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารซึ่งเป็นข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้วโดยผู้อื่น ได้แก่

1.1 หนังสือทั่วไป ได้แก่ ตารา คู่มือ เอกสารประกอบการบรรยาย รวมถึงเอกสารทางวิชาการ วารสาร สิ่งพิมพ์ เป็นต้น

1.2 หนังสืออ้างอิง ได้แก่ สารานุกรม พจนานุกรม เป็นต้น

1.3 งานวิจัย วิทยานิพนธ์

1.4 เอกสารทางราชการ เช่น นโยบาย กฎ ระเบียบ พระราชบัญญัติ คู่มือปฏิบัติงาน ประกาศ คำสั่ง

2.การวิจัยสนาม (Field research) ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ โดยที่ผู้วิจัยเลือกวิธีการสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย ซึ่งใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) โดยที่ผู้วิจัยต้องทำการสัมภาษณ์ไปตามคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ตามข้อที่กำหนดไว้เท่านั้น และผู้วิจัยจะใช้แบบสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามในการสัมภาษณ์และจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียงตามคำบอกของผู้ถูกสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

1.นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาแยกประเด็นตามแต่ละประเด็น

2.นำข้อมูลมาเปรียบเทียบความเหมือนหรือความแตกต่างของผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

3.นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในประเด็นคำถามแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องกันได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้ทราบถึงลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันและแตกต่างของข้อมูล ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์

4.นำข้อมูลที่ได้จากการเปรียบเทียบมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน เพื่อสรุปผลการวิจัย การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์โดยใช้การนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูล เพื่อศึกษาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

จากข้อมูลที่ได้รับจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1.การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ โดยจะมีกระบวนการตั้งแต่ การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นในเวทีการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนในเขตเทศบาล หน่วยงานรัฐในพื้นที่ กลุ่มองค์กรต่างๆเพื่อรับฟังปัญหาหรือความต้องการของประชาชนในการเสนอประเด็น ข้อเรียกร้องต่างๆ นำมาซึ่งการจัดทำแผน เป็นแผนงานโครงการ/กิจกรรม ในแต่ละยุทธศาสตร์แยกในแต่ละด้าน เพื่อรวบรวมเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล เป็นแผนระยะเวลา 5 ปี (2566 – 2570) โดยจะแปลงออกมาเป็นแผนงบประมาณหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี

งบประมาณ และแผนการดำเนินงาน การจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีหุ้นส่วนกับภาครัฐในการเสนอปัญหาหรือความต้องการ ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะ รวมไปถึง การให้ภาคประชาชน กลุ่มองค์กรต่างๆในพื้นที่ร่วมเป็นคณะกรรมการของเทศบาล เช่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงเรียนในสังกัด) คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด (ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ซึ่งแต่ละคณะกรรมการฯจะมีสัดส่วนของ ผู้แทน คณะผู้บริหารท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการนักเรียน ผู้แทนศาสนาสถาน (พระภิกษุสงฆ์) ผู้แทนด้าน สาธารณสุข ผู้แทนภาคประชาคม ผู้แทนภาคประชาชน ผู้แทนหน่วยงานรัฐในพื้นที่ ผู้แทนกลุ่มองค์กรต่างๆ แสดงให้เห็นว่าแต่ละภาคส่วนโดยเฉพาะภาคประชาคม ภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในแต่กระบวนการ ตั้งแต่การ จัดทำแผน การวางแผน การกำหนดนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการติดตาม ประเมินผล และการตรวจสอบ นอกจากนี้แล้ว ในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ก็เป็นอีกหนึ่งบทบาทที่ภาค ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงาน เช่น โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ โครงการจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ และวันผู้สูงอายุ ล้วนแล้วเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนในลักษณะการสื่อสารแบบสองทางคือ (ผู้ส่งสารกับผู้รับสาร) คือมีการตอบรับจากภาคประชาชนผ่านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย และยังเป็นผล สะท้อนกลับมายังเทศบาล หรือการตรวจสอบจากภายนอกผ่านกระบวนการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการมี ส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน มีการ เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเป็นระบบ การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมสอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมของชุมชน และท้องถิ่น มีการประสานความร่วมมือกันระหว่างผู้กำหนด เจ้าหน้าที่ผู้นำโครงการ/กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติ กับ ประชาชน และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งก่อให้เกิดการการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ทั้งจาก ภายในและภายนอก

2.ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ ประกอบไปด้วย

1) ปัญหาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับเทศบาล ไม่เห็นถึงความสำคัญ ของการพัฒนาท้องถิ่น หลายคนไม่เข้าใจว่าทำไมต้องให้มามีส่วนร่วมกับทางเทศบาล เช่น การจัดโครงการ/กิจกรรม ประชาชนมักจะไม่เข้าใจว่าจัดเพื่ออะไร แล้วทำไมต้องให้ประชาชนเข้าร่วม ประชาชนจะได้อะไรจากโครงการ

2) ปัญหาด้านการติดต่อสื่อสารและการประสานงานกันภายในหน่วยงานและการประสานงานกับ หน่วยงานภายนอกไม่ชัดเจน และเกิดความคลาดเคลื่อน รวมไปถึงการสื่อสารที่ไม่ทั่วถึงประชาชนในทุกกลุ่ม บางครั้งก็ไม่ได้รับการสนับสนุนข้อมูลจากภาคประชาชน ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด ไว้และ เกิดความล่าช้า

3) ประชาชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการกระบวนการจัดทำแผน ขั้นตอน วิธีการที่จะได้มาซึ่งแผน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการจัดทำงบประมาณ

4) มีอุปสรรคที่ภาคประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยตามสิทธิที่พึง มีขั้นพื้นฐาน ในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต่างๆในกิจกรรมการดำเนินงานของทางเทศบาล

5) ข้อจำกัดด้านการเดินทาง และงบประมาณที่เทศบาลมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด เนื่องจากเป็น เทศบาลตำบลที่มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่มาก แต่การเจริญเติบโตของชุมชน หมู่บ้านในพื้นที่ค่อนข้างก้าวกระโดดไปมาก แต่การจัดเก็บรายได้จากภาษีต่างๆยังมีน้อยในแต่ละปี ทำให้การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีค่อนข้างเป็นไป อย่างมีข้อจำกัด

6) แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาล ตำบลเทพารักษ์ ประกอบไปด้วย

6.1 การส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับเทศบาล ทำความเข้าใจ อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาท้องถิ่นของตน การชี้แจงเหตุและผลให้เข้าใจถึง วัตถุประสงค์

6.2 ประชาสัมพันธ์ทำเข้าใจในทุกมิติ การทำงานในเชิงรุกลงพื้นที่เข้าหาประชาชนให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ การสร้างการรับรู้ที่ดีระหว่างประชาชนกับภาครัฐ การสร้างความเข้าใจ การติดต่อสื่อสารในทุกช่องทางเพื่อให้ประชาชนได้เกิดความเข้าใจในข้อเท็จจริงต่างๆ ทั้งการสื่อสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการประสานงานกันภายในหน่วยงานและการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกต้องชัดเจน

6.3 ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระบวนการจัดทำแผน ขั้นตอนวิธีการที่จะได้มาซึ่งแผนงาน โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการจัดทำงบประมาณ เช่นการจัดฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว

6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง รู้จักหน้าที่ของความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยตามสิทธิที่พึงมีขั้นพื้นฐาน

6.5 เพิ่มประสิทธิภาพการจดทะเบียนรายได้ ออกสำรวจกลุ่มเป้าหมาย ร้านค้าพาณิชย์ต่างๆ ที่อยู่นอกระบบ ให้เข้าสู่ในระบบ เพื่อนำมาซึ่งการจัดเก็บภาษีในด้านต่างๆ ที่จะต่อยอดในการที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือเทศบัญญัติที่เพิ่มมากขึ้นได้

3. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ ประกอบไปด้วย

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติการ

1) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำกับภาคประชาชน ตลอดจนภาคีเครือข่ายต่างๆในพื้นที่ การส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การประสานเป็นหุ้นส่วนในลักษณะบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกมิติ เพื่อประโยชน์ที่ประชาชนควรจะได้รับ

2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยี ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อรองรับการเข้าสู่ระบบราชการยุคดิจิทัล โดยมีช่องทางให้ประชาชนสามารถติดต่อราชการ ตลอดจนการติดต่อสื่อสารในทุกช่องทางทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การจัดทำ Line Official Account เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ได้เข้าถึง

3) ความเป็นพลเมือง ควรส่งเสริม สนับสนุนภาคประชาชนให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง รู้จักหน้าที่ของความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในสิทธิที่พึงมีขั้นพื้นฐาน

4) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อกันในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรการสร้างการรับรู้ที่เข้าใจในข้อเท็จจริงระหว่างประชาชนกับภาครัฐ ตลอดจนการสื่อสารที่ดี และการประสานงานร่วมกัน

5) กระบวนการจัดทำแผน ขั้นตอน วิธีการที่จะได้มาซึ่งแผน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการจัดทำงบประมาณที่ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

6) การจดทะเบียนรายได้ ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการจดทะเบียนรายได้ การออกสำรวจกลุ่มเป้าหมาย ร้านค้าพาณิชย์ต่างๆ ที่อยู่นอกระบบ ให้เข้าสู่ในระบบ เพื่อนำมาซึ่งการจัดเก็บภาษีในด้านต่างๆ และเพื่อที่จะสามารถนำงบประมาณดังกล่าวไปแก้ไขปัญหาหรือความความต้องการให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่ดีขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีของ Bovaird and Loeffles (2012 อ้างถึงใน รัฐศิริรินทร์ วังกานนท์, 2566ข, หน้า 16) อธิบายว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งในอังกฤษนำมาใช้ ซึ่งประกอบด้วย 1) การร่วมเป็นคณะกรรมการ (co-commissioning) 2) ร่วมออกแบบบริการ (co-design of services) 3) ร่วมออกแบบบริการ (co-delivery) คือการร่วมปฏิบัติ และ 4) ร่วมประเมิน (co-assessment) มาเป็นแนวคิดหลักในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้เลือกทฤษฎีดังกล่าว เพราะผู้วิจัยเห็นว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้าน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากกว่าองค์ประกอบด้านอื่นๆ โดยสามารถนำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมาอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์

การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ ประกอบไปด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม 1) ผู้บริหารเทศบาล 2) ข้าราชการ และ 3) ประชาชน มีกระบวนการตั้งแต่การเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ในท้องถิ่นในเวทีการจัดประชุมประชาคมท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน ประชาชนในเขตเทศบาล หน่วยงานรัฐในพื้นที่ กลุ่มองค์กรต่างๆเพื่อรับฟังปัญหาหรือความต้องการของประชาชนในการเสนอประเด็น ข้อเรียกร้องต่างๆ นำมาซึ่งการจัดทำแผนงานโครงการ/กิจกรรม ในแต่ละยุทธศาสตร์แยกในแต่ละด้าน เพื่อรวบรวมเป็นแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล เป็นแผนระยะเวลา 5 ปี (2566 – 2570) โดยจะแปลงออกมาเป็นแผนงบประมาณหรือเทศบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ และแผนการดำเนินงาน การจัดลำดับความสำคัญ ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีหุ้นส่วนกับภาครัฐในการเสนอปัญหาหรือความต้องการ ข้อเรียกร้อง ข้อเสนอแนะ รวมไปถึงการให้ภาคประชาชน กลุ่มองค์กรต่างๆในพื้นที่ร่วมเป็นคณะกรรมการของเทศบาล เช่น คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาท้องถิ่น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (โรงเรียนในสังกัด ซึ่งแต่ละคณะกรรมการจะมีสัดส่วนของผู้แทน ผู้นำชุมชน ผู้แทนผู้ประกอบการนักเรียน ผู้แทนศาสนาสถาน (พระภิกษุสงฆ์) ผู้แทนด้านสาธารณสุข ผู้แทนภาคประชาคม ผู้แทนภาคประชาชน ผู้แทนกลุ่มองค์กรต่างๆ เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของเทศบาลที่แสดงให้เห็นว่าแต่ละภาคส่วน โดยเฉพาะภาคประชาคม ภาคประชาชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในแต่กระบวนการ ตั้งแต่การจัดทำแผน การวางแผน การกำหนดนโยบายสาธารณะ การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนการติดตามประเมินผล และการตรวจสอบ นอกจากนี้แล้ว ในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม ก็เป็นอีกหนึ่งบทบาทที่ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงาน เช่น โครงการจัดงานวันเด็กแห่งชาติ โครงการจัดงานประเพณีวันสงกรานต์และวันผู้สูงอายุ โครงการอบรมการฝึกอาชีพ ประชาชนในพื้นที่ต่างได้เข้ามาร่วมทำกิจกรรมดังกล่าว ล้วนแล้วเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนในลักษณะการสื่อสารแบบสองทางคือ (ผู้ส่งสารกับผู้รับสาร) คือมีการตอบรับจากภาคประชาชนผ่านการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย และยังเป็นผลสะท้อนกลับมายังเทศบาล หรือการตรวจสอบจากภายนอกผ่านกระบวนการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งการมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน มีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเป็นระบบ การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมสอดคล้องกับบริบทสภาพแวดล้อมของชุมชนและท้องถิ่น มีการประสานความร่วมมือกันระหว่าง ผู้กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้นำโครงการ/กิจกรรม ไปสู่การปฏิบัติ กับประชาชน และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งก่อให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมทั้งจากภายในและภายนอก สอดคล้องกับแนวคิดของ พัชรี สีโรรส (2557 อ้างถึงใน รัฐศิรินทร์ วังกานนท์, 2566, หน้า 30) ได้กล่าวว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมีลักษณะที่แตกต่างจากการบริหารอื่นๆ กล่าวคือ 1) เป็นการบริหารที่มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมาร่วม (inclusin) โดยเฉพาะคนตัวเล็กตัวน้อยที่มีถูกกีดกันออกไปจากการบริหารแบบดั้งเดิม 2) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมหมายความว่ามากกว่าการมีส่วนร่วม ซึ่งการที่รัฐเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการปรึกษาหารือและการตัดสินใจในโครงการอันหนึ่งอันใดที่จะมีผลกระทบต่อประชาชนนั้น แสดงให้เห็นว่าเป็นรัฐที่มีธรรมาภิบาล (good governance) 3) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมได้ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้าร่วม จึงเป็นการเปิดเวทีที่มีการเจรจาต่อรองกันระหว่างทุกภาคส่วนที่มีจุดยืนและผลประโยชน์ต่างกัน 4) หน่วยงานจำเป็นต้องสร้างกลไกและเครื่องมือเพื่อส่งเสริมให้ตัวแทนกลุ่มต่างๆเข้ามาร่วมอย่างเป็นทางการ เพื่อความต่อเนื่องและคงเส้นคงวา 5) เน้นการปรับภายในหน่วยงานภาครัฐและปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐเอง ในขณะที่เดียวกันการส่งเสริมการมีส่วนร่วมยังมีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างท้องถิ่นกับประชาชนอันจะเป็นการลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในขั้นตอนของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยลดอุปสรรคในการบริหารงานของท้องถิ่น และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ James L. Creighton (2005 อ้างถึงใน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2560, หน้า 10) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงกระบวนการที่รวบรวมเอาความห่วงกังวลความต้องการและค่านิยมต่างๆ ของสาธารณชนไว้อยู่ในกระบวนการตัดสินใจของรัฐและเอกชนเป็นการสื่อสารสองทางและเป็นการมีปฏิสัมพันธ์ที่มีเป้าหมายเพื่อการตัดสินใจที่ดีกว่าและได้รับการสนับสนุนจากสาธารณชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560) ได้ให้

ความหมายไว้ว่า การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Governance) หมายถึงการบริหารราชการที่นำผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจการดำเนินงาน และการประเมินผลโดยมีการจัดระบบงานหรือวิธีการทำงาน การจัดโครงสร้างและการสร้างวัฒนธรรมการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐที่เอื้อต่อการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2560) ได้ อธิบายว่า การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจะบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จำเป็นต้องกำหนดรูปแบบและกระบวนการบริหารของหน่วยงานภาครัฐสร้างค่านิยม และวัฒนธรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐโดยมีการปรับระบบและกลไกการบริหารราชการและพัฒนาทักษะและความพร้อมของเจ้าหน้าที่ภาครัฐ เพื่อรองรับการเปิดระบบ ราชการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งต้องพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของภาคประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการซึ่งต้องมีการพัฒนาใน 2 ส่วนพร้อมๆกันคือ การพัฒนาจากภายในภาคราชการ (Inside – out Approach) และการพัฒนาจากภายนอกภาคราชการ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาจากภายในภาคราชการ (Inside-Out Approach) เป็นการพัฒนาระบบราชการที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยการส่งเสริมให้ส่วนราชการปรับปรุง ระบบบริหารงานให้เอื้อต่อการสร้างการมีส่วนร่วมการพัฒนาเพื่อสร้างศักยภาพของ 2) การพัฒนาจากภายนอกภาคราชการ (Outside-Inside Approach) เป็นการสร้างศักยภาพและโอกาส (Empowerment and Enabling) ให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารราชการโดยการสร้างกลไกเครือข่ายภาคประชาสังคมเพื่อผลักดันการบริหารราชการไปสู่การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมและการส่งเสริมให้มีการจัดเวทีประชุมเครือข่าย เพื่อสร้างความเข้าใจประสานงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันรวมทั้งการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขีดความสามารถและเพิ่มโอกาสของภาคประชาสังคมและชุมชนในการเข้ามา มีส่วนร่วมในการบริหารราชการโดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการบริการสาธารณะ การติดตามตรวจสอบ และการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมควรให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนใน 3 ระดับ ดังนี้ 1) ระดับองค์การ (Organizational Level) เป็นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์การ 2) ระดับสถาบัน (Institutional Level) เป็นการสร้างวัฒนธรรมการปฏิบัติงาน แบบใหม่ 3) ระดับบุคคลกร (Individual Level) เป็นการสร้างบุคลากรให้มีศักยภาพ ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม โดยในการปรับเปลี่ยนดังกล่าวมีทฤษฎีในการสร้างระบบการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมประกอบด้วย 1) การสร้างหลักการ (Principles) 2) การจัดโครงสร้างและการจัดการ (Structures and arrangements) 3) การเสริมอำนาจภาคประชาชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานนท์ หมายดี (2562) ได้ศึกษา การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการของกรมสอบสวนคดีพิเศษ สอดคล้องกับตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดย International Association for Participation ในระดับที่ 4 คือ ระดับความร่วมมือ (To Collaborate) โดยการให้เครือข่ายภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ การเป็นผู้แทนของส่วนราชการในระดับพื้นที่ และการเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กรอบแนวทาง และทิศทางในการส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

2.ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ตลอดจนแนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

1) ปัญหาประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับเทศบาล ไม่เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่นของตน หลายคนไม่เข้าใจว่าทำไมต้องให้มามีส่วนร่วมกับทางเทศบาล เช่น การจัดโครงการ/กิจกรรม ประชาชนมักจะไม่เข้าใจว่าจัดเพื่ออะไร แล้วทำไมต้องให้ประชาชนเข้าร่วม ประชาชนจะได้อะไรจากโครงการ ส่วนใหญ่ประชาชนจะเป็นกลุ่มวัยทำงาน มักจะไม่ค่อยมีเวลาว่างนอกจากวันหยุด ส่วนประชาชนกลุ่มที่พอมีเวลาว่างก็คือคือกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งก็ไม่ค่อยสะดวกที่จะมาร่วมงานซักเท่าไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารีชาติ เอื้ออารีย์ (2562) ได้ศึกษา การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผล

การศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคที่พบเกิดจากการไม่มีระบบกลไกที่เอื้อต่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และผู้บริหารมีบทบาทน้อยในการร่วมขับเคลื่อน อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานและประชาชนยังไม่เห็นถึงความสำคัญของกรมมีส่วนร่วม

2) ปัญหาด้านการติดต่อสื่อสารและการประสานงานกันภายในหน่วยงานและการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกไม่ชัดเจน และเกิดความคลาดเคลื่อน การสื่อสารกันระหว่างเทศบาลกับประชาชนในพื้นที่ค่อนข้างไม่เข้าใจและสื่อความหมายหรือความเข้าใจไปคนละแบบ รวมไปถึงการสื่อสารที่ไม่ทั่วถึงประชาชนในทุกกลุ่ม ส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้แล้วประชาชนส่วนใหญ่จะคุ้นเคยกับการแลกเปลี่ยนหรือว่าให้ของเป็นของรางวัล หรืออาจกล่าวได้ว่า ถ้าไม่มีของแลกเปลี่ยน ก็จะไม่แรงดึงดูดที่เขายอมมาร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษยา นิลฉวี (2562) ได้ศึกษา การบริหารงานบริการภายใต้แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย ผลการศึกษาพบว่า (1) ปัญหาการบริการประชาชนของเทศบาลฯ ยังไม่มีความทั่วถึงในการปฏิบัติต่อประชาชน ไม่มีการกระจายอำนาจหน้าที่ และการตั้งศูนย์บริการหน่วยงานย่อยให้เพียงพอในการอำนวยความสะดวกในการรับบริการ และ (5) เทศบาลฯ ให้คุณค่าผู้ปฏิบัติงานน้อย ทำให้ผู้ปฏิบัติงานไม่มีความเต็มใจและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน

3) ประชาชนไม่เข้าใจเกี่ยวกับการกระบวนการจัดทำแผน ขั้นตอน วิธีการที่จะได้มาซึ่งแผน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการจัดทำงบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานนท์ หมายดี (2562) ได้ศึกษา การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดที่พบ มีดังนี้ 1) ปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายที่ยากต่อการทำความเข้าใจและไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณ และ 2) ปัญหาความเชื่อมั่นที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

4) มีอุปสรรคที่ภาคประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยตามสิทธิที่พึงมีขั้นพื้นฐาน ในการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต่างๆ ในกิจกรรมการดำเนินงานของทางเทศบาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารีชาติ เอื้ออารีย์ (2562) ได้ศึกษา การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาอุปสรรคที่พบเกิดจากการไม่มีระบบกลไกที่เอื้อต่อการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม และผู้บริหารมีบทบาทน้อยในการร่วมขับเคลื่อน อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานและประชาชนยังไม่เห็นถึงความสำคัญของกรมมีส่วนร่วม

5) ข้อจำกัดด้านการเดินทาง และงบประมาณที่เทศบาลมีงบประมาณค่อนข้างจำกัด เนื่องจากเป็นเทศบาลตำบลที่มีขนาดพื้นที่ไม่ใหญ่มาก แต่การเจริญเติบโตของชุมชน หมู่บ้านในพื้นที่ค่อนข้างก้าวกระโดดไปมาก แต่การจัดเก็บรายได้จากภาษีต่างๆยังมีน้อยในแต่ละปี ทำให้การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีค่อนข้างเป็นไปอย่างมีข้อจำกัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานนท์ หมายดี (2562) ได้ศึกษา การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดที่พบมีดังนี้ 1) ปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติของกฎหมายที่ยากต่อการทำความเข้าใจและไม่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณ และ 2) ปัญหาความเชื่อมั่นที่มีต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษ

6) แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ ประกอบไปด้วย

6.1 การส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมกับเทศบาล ทำความเข้าใจอธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาท้องถิ่นของตน การชี้แจงเหตุและผลให้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของปารีชาติ เอื้ออารีย์ (2562) ได้ศึกษา การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด โดยการวางระบบกลไกให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้บริหารปรับบทบาทมาเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน และมีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม

6.2 ประชาสัมพันธ์ทำเข้าใจในทุกมิติ การทำงานในเชิงรุกลงพื้นที่เข้าหาประชาชนให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่ การสร้างการรับรู้ที่ดีระหว่างประชาชนกับภาครัฐ การสร้างความเข้าใจ การติดต่อสื่อสารในทุกช่องทางเพื่อให้ประชาชนได้เกิดความเข้าใจในข้อเท็จจริงต่างๆ การสื่อสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ นอกจากนี้แล้วต้อง

สร้างทัศนคติที่ดีต่อกันในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปารีชาติ เอื้ออารีย์ (2562) ได้ศึกษา *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน* ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดโดยการวางระบบกลไกให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้บริหารปรับบทบาทมาเป็นผู้ร่วมขับเคลื่อน และมีการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม

6.3 ส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกระบวนการจัดทำแผน ขั้นตอนวิธีการที่จะได้มาซึ่งแผน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการจัดทำงบประมาณ เช่น การจัดฝึกอบรมในเรื่องดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานนท์ หมายดี (2562) ได้ศึกษา *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม* ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ประกอบไปด้วย การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการของกรมสอบสวนคดีพิเศษ สอดคล้องกับตัวแบบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระดับที่ 4 คือ ระดับความร่วมมือ (To Collaborate) โดยการให้เครือข่ายภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการเกิดอาชญากรรมคดีพิเศษ การเป็นผู้แทนของส่วนราชการในระดับพื้นที่ และการเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กรอบแนวทาง และทิศทางในการส่งเสริมการเปิดโอกาสให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการร่วมกับกรมสอบสวนคดีพิเศษ

6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง รู้จักหน้าที่ของความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยตามสิทธิที่พึงมีขั้นพื้นฐาน ในการเข้ามามีส่วนร่วมต่างๆ เพื่อให้เกิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชยา นิลฉวี (2562) ได้ศึกษา *การบริหารงานบริการภายใต้แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย* ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด ดังนี้ (2) เทศบาลฯ มีการคำนึงถึงผลประโยชน์ของสาธารณะโดยให้เจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนมาสร้างเวทีสาธารณะเพื่อให้ประชาชนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง แสวงหาคำนิยามร่วมกันเกี่ยวกับผลประโยชน์เพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายสาธารณะที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความเท่าเทียมความเสมอภาค และฟังความคิดเห็นของประชาชน (3) เทศบาลฯ มีการบริการในเชิงรุกโดยเห็นความสำคัญของประชาชนทุกเพศทุกวัยทุกระดับชั้น รวมถึงมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ สิทธิ ความรับผิดชอบของพลเมือง

6.5 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ ออกสำรวจกลุ่มเป้าหมาย ร้านค้าพาณิชย์ต่างๆ ที่อยู่นอกระบบ ให้เข้าสู่ในระบบ เพื่อนำมาซึ่งการจัดเก็บภาษีในด้านต่างๆ ที่จะเป็นรายได้ของเทศบาลที่จะต่อยอดในการที่จะจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือเทศบัญญัติที่เพิ่มมากขึ้นได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานนท์ หมายดี (2562) ได้ศึกษา *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม* ผลการศึกษาพบว่า แนวทางในการแก้ไขปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด โดยใช้วิธีการแก้ไขปัญหาโดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรม/โครงการให้สอดคล้องกับกรอบงบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรร การจัดทำสื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่น วีดิทัศน์สั้น (Clip Video) Infographic ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)

3. ข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์

ข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการพัฒนาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของเทศบาลตำบลเทพารักษ์ มีประเด็นที่น่าอภิปรายผล ดังนี้

1) การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นประจำกับภาคประชาชน ภาคประชาคม ตลอดจนภาคีเครือข่ายต่างๆ ในพื้นที่ การส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การประสานเป็นหุ้นส่วนในลักษณะบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกมิติ เพื่อประโยชน์ที่ประชาชนควรจะได้รับจากการบริการสาธารณะของเทศบาล ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ต้องร่วมมือกันในการบริหารราชการที่มุ่งเป้าหมายเพื่อการพัฒนาที่เป็นองค์รวม เน้นการมีส่วนร่วมร่วมกันทุกภาคส่วน เปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมและสวัสดิการต่างๆ ที่เทศบาลจัดขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานนท์ หมายดี (2562) ได้ศึกษา *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม* ผลการศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารตั้งแต่ระดับกระทรวงควรกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความชัดเจนและถ่ายทอดลงมายังหน่วยงานระดับกรม การส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการขยายฐานเครือข่ายภาคประชาชนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และยกระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในระดับความร่วมมือให้มีความเข้มข้นมากขึ้น รวมถึงสนับสนุนหรือจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยี ควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อรองรับการเข้าสู่ระบบราชการยุคดิจิทัล โดยมีช่องทางให้ประชาชนสามารถติดต่อราชการ เปิดการรับฟังความคิดเห็น การอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ตลอดจนการติดต่อสื่อสารในทุกช่องทางทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การจัดทำ Line Official Account เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ได้เข้าถึง การประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงเชิงลึก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ เอื้ออารีย์ (2562) ได้ศึกษา *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน* ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะ ควรพัฒนาระบบงานการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้เป็นระบบถอดองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของหน่วยงาน และนำเข้าองค์ความรู้ใหม่ เทคนิค วิธีการใหม่ที่จะช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานเข้าไปในพื้นที่ เพื่อเพิ่มความสามารถของบุคลากร และประสิทธิภาพการดำเนินงาน รวมทั้งรวบรวมเป็นองค์ความรู้ให้เกิดเป็นองค์ความรู้ขององค์กร สร้างวัฒนธรรมจากค่านิยมร่วม ให้เกิดวัฒนธรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้กลายเป็นข้อพึงปฏิบัติในการปฏิบัติงานของทุกคนในองค์กร การปรับเปลี่ยนบทบาทของกรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชนจากผู้ปฏิบัติการ (Operator) ไปสู่ผู้ประสานและอำนวยความสะดวก (Facilitator) ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วน (Partnership)

3) ความเป็นพลเมือง ควรส่งเสริม สนับสนุนภาคประชาชนให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง รู้จักหน้าที่ของความเป็นพลเมืองตามระบอบประชาธิปไตยในสิทธิที่พึงมีขั้นพื้นฐาน ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆกับหน่วยงานรัฐ การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนภาคเครือข่าย กลุ่มองค์กรต่างๆ ผ่านทุกช่องทาง การตรวจสอบ ประเมินผล แล้วผลประโยชน์ที่จะได้รับ สร้างการรับรู้ ให้กับประชาชนเข้าใจเป็นสิ่งที่ต้องทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุชญา นิลฉวี (2562) ได้ศึกษา *การบริหารงานบริการภายใต้แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย* ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะต่อแนวทางในการบริหารงานบริการภายใต้แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ (3) เทศบาลฯ ควรมีการบริการในเชิงรุกโดยเห็นความสำคัญของประชาชนทุกเพศทุกวัยทุกระดับชั้น รวมถึงมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ สิทธิ ความเป็นพลเมือง และส่งเสริมกิจกรรมที่ให้ความรู้ปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้รู้จักรักท้องถิ่น ชุมชนของตน

4) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อกันในทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ควรการสร้างการรับรู้ที่เข้าใจในข้อเท็จจริงระหว่างประชาชนกับภาครัฐ ตลอดจนการสื่อสารที่ดี และการประสานงานร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ เอื้ออารีย์ (2562) ได้ศึกษา *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน* ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนควรพัฒนาระบบงานการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้เป็นระบบ ถอดองค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานและนำเข้าองค์ความรู้ใหม่เพื่อรวบรวมให้เป็นองค์ความรู้ขององค์กร ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมจนกลายเป็นข้อพึงปฏิบัติในการปฏิบัติงานของทุกคนในองค์กร

5) กระบวนการจัดทำแผน ขั้นตอน วิธีการที่จะได้มาซึ่งแผน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม ตลอดจนการจัดทำงบประมาณ ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานนท์ หมายดี (2562) ได้ศึกษา *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม* ผลการศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารตั้งแต่ระดับกระทรวงควรกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความชัดเจนและถ่ายทอดลงมายังหน่วยงานระดับกรม การส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการขยายฐานเครือข่ายภาคประชาชนให้

ครอบคลุมทุกพื้นที่ และยกระดับการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนในระดับความร่วมมือให้มีความเข้มข้นมากขึ้น รวมถึงสนับสนุนหรือจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอ

6) การจัดเก็บรายได้ ควรเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ การออกสำรวจกลุ่มเป้าหมาย ร้านค้าพาณิชย์ต่างๆที่อยู่นอกระบบ ให้เข้าสู่ระบบ เพื่อนำมาซึ่งการจัดเก็บภาษีในด้านต่างๆ เพื่อที่จะสามารถนำงบประมาณดังกล่าวไปแก้ไขปัญหาหรือความต้องการให้แก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงสามารถอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่ดีขึ้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ คุณานนท์ หมายดี (2562) ได้ศึกษา *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม* ผลการศึกษาพบว่า ข้อเสนอแนะ การใช้วิธีการแก้ไขปัญหาโดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรม/โครงการให้สอดคล้องกับกรอบงบประมาณ ที่ได้รับการจัดสรร และการจัดทำสื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร เช่น วิดีทัศน์สั้น (Clip Video) Infographic ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะทางสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา เทศบาลตำบลเทพารักษ์ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) กระบวนการมีส่วนร่วม เทศบาลควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นคณะผู้บริหาร ข้าราชการ และภาคประชาชน ล้วนแล้วเป็นทรัพยากรที่สำคัญ ในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือกันเป็นภาคีเครือข่ายต่างๆในพื้นที่ รวมถึงการส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม การประสาน การบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกมิติ เพื่อประโยชน์และการบริการสาธารณะที่ประชาชนควรจะได้รับบริการ

2) การพัฒนา นวัตกรรม และเทคโนโลยี เทศบาลควรมีช่องทางในการประชาสัมพันธ์ในทุกช่องทาง การติดต่อสื่อสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เปลี่ยนจากการสื่อสารทางเดียวเป็นการสื่อสารแบบสองทาง โดยมีช่องทางให้ประชาชนสามารถติดต่อ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มในพื้นที่ได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ

3) ความเป็นประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล เทศบาลควรส่งเสริม สนับสนุนภาคประชาชนให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง การแสดงออกตามสิทธิหน้าที่ขั้นพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล

4) การสร้างการรับรู้ที่เข้าใจในข้อเท็จจริง เทศบาลควรสร้างกระบวนการทัศนคติที่ดีต่อกันในทุกฝ่ายระหว่างประชาชนกับหน่วยงานภาครัฐ ตลอดจนการมีสื่อสารที่ดี และการประสานงานร่วมกัน ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5) กระบวนการที่ได้มาซึ่งแผน แผนงาน โครงการ/กิจกรรม และการจัดทำงบประมาณในแต่ละปี เทศบาลควรดำเนินการให้เป็นไป เพื่อสามารถตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของประชาชนเป็นสำคัญ และเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และต้องมีประสิทธิภาพ

6) การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ ควรทำงานในเชิงรุกมากขึ้น และสำรวจแผนที่ภาษีในทุกมิติ เพื่อการจัดเก็บรายได้เข้าเทศบาลที่เพิ่มขึ้น และเพื่อที่จะนำไปสู่การจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีหรือเทศบัญญัติ ในการจัดทำโครงการ/กิจกรรม เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในพื้นที่

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงองค์ประกอบหรือแนวทางในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมให้มากขึ้น เช่น ประชาธิปไตย ความเป็นพลเมือง และการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะทำให้ได้ผลการศึกษาวิจัยที่ครอบคลุมต่อการศึกษาการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมมากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของบุคลากรในสังกัดเทศบาลในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ โดยเฉพาะเขตพื้นที่ต่างจังหวัดที่อาจจะยังไม่มีมีการทำการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย, สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2560). *แผนยุทธศาสตร์กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2560 – 2564*. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2566, จาก http://www.stabundamrong.go.th/web/kpi/kpi60_4.pdf
- คุณานนท์ หมายดี. (2562). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมสอบสวนคดีพิเศษ กระทรวงยุติธรรม. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- บุษยา นิลฉวี. (2562). *การบริหารงานบริการภายใต้แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ กรณีศึกษาเทศบาลเมืองปู่เจ้าสมิงพราย. การศึกษาค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ปาริชาติ เอื้ออารีย์. (2562). *การบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- แผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ. 2566 – 2570 (2564, ธันวาคม 12). *เทศบาลตำบลเทพารักษ์,สมุทรปราการ, 14-15*
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, เมษายน 6). *ราชกิจจานุเบกษา, 134(40ก), 17-19.*
- รัฐศิริรินทร์ วังกานนท์. (2566ข). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารงานวิชาสัมพันธ์นโยบายและการจัดการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.*
- รัฐศิริรินทร์ วังกานนท์. (2566ค). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารงานวิชาสัมพันธ์นโยบายและการจัดการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.*
- รัฐศิริรินทร์ วังกานนท์. (2566). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารงานวิชาสัมพันธ์นโยบายและการจัดการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.*
- วิโรจน์ ก่อสกุล. (2565). *เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการบริหารงานวิชาสัมพันธ์นโยบายและการจัดการสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต.*
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2534). *พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534*. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2566, จาก <chrome-extension://efaidnbmninnbpcajpcglclefindmkaj/https://www.krisdika.go.th/librarian/get?syid=640806&ext=pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2560). *แนวคิดการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม:เทคนิควิธีและ การนำไปสู่การปฏิบัติ*. ค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2566, จาก <chrome-extension://efaidnbmninnbpcajpcglclefindmkaj/https://www.doa.go.th/kpr/wp-content/uploads/2019/01/%E0%B8%84%E0%B8%B9%E0%B9%88%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B4%E0%B8%AB%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%81%E0%B8%9A%E0%B8%9A%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%AA%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B8%A3%E0%B9%88%E0%B8%A7%E0%B8%A1%E0%B9%80%E0%B8%97%E0%B8%84%E0%B8%99%E0%B8%B4.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2564). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการ พ.ศ. 2564 – 2565*. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2566, จาก <https://www.opdc.go.th/content/NzExMw>
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561 - 2580*. ค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2566, จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_PlanOct2018.pdf

- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2566 – 2570*. ค้นเมื่อ 24 พฤษภาคม 2566, จาก chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://www.nesdc.go.th/download/Plan13/Doc/Plan13_Final.pdf
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2562). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี*. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2566, จาก https://www.thaigov.go.th/uploads/document/66/2019/07/pdf/Doc_20190725085640000000.pdf
- สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖*. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2566, จาก https://ssc.onab.go.th/th/content/category/detail/id/7/iid/6581